

ΜΑΘΗΜΑ 17: ΦΟΒΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ

Μάθημα 17: Εισαγωγικό σημείωμα του σχολικού βιβλίου

Οι στρατιώτες του Καίσαρα στη Γαλατία, πριν έρθουν σε επαφή με τους Γερμανούς, άκουσαν από Γαλάτες και εμπόρους πολλές τερατολογίες για τη σωματική διάπλαση και τη δύναμη των Γερμανών. Η ταραχή και ο τρόμος τους μπροστά στο άγνωστο ήταν τόσοσ, ώστε πολλοί από τους απόλεμους ευγενείς της Ρώμης που συνόδευαν τον Καίσαρα ζητούσαν με διάφορες προφάσεις 'άδεια' να φύγουν. Μα και αυτοί που έμεναν στο στρατόπεδο δεν ήταν λιγότερο ταραγμένοι. Μόνο όταν αργότερα αντιμετώπισαν στη μάχη τους Γερμανούς, κατάλαβαν την πλάνη τους. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Καίσαρας με κάποια ειρωνεία περιγράφει την κατάστασή τους.

Μάθημα 17: ΚΕΙΜΕΝΟ

Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militaris perīti habebantur, perturbabantur.

Κείμενο 17: Μετάφραση

Αρχικό κείμενο: Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant.

Magnus	timor	occupavit	exercitum	ex	vocibus	Gallorum	ac	mercatorum,
Μεγάλος	φόβος	κατέλαβε	το στράτευμα	από	τις διαδόσεις	των Γαλατών	και	των εμπόρων,

qui	praedicabant	Germanos	esse	ingenti	magnitudine	corporum
οι οποίοι	διακήρυτταν / διαλαλούσαν ότι	οι Γερμανοί	ήταν	φοβερού	μεγέθους	σωμάτων
			είχαν	φοβερή	σωματική	διάπλαση

et	esse	incredibili	virtute.
και	ήταν	απίστευτης	ανδρείας / και είχαν απίστευτη ανδρεία.

Αρχικό κείμενο: Alius aliā de causā discedere cupiēbat.

Alius	cupiebat	discedere	de	alia	causa.
Άλλος	ήθελε	να φύγει	για	άλλη	αιτία.

Άλλοι (από τους Ρωμαίους) ήθελαν να φύγουν προβάλλοντας ο καθένας και μια δικαιολογία.

Αρχικό κείμενο: Nonnulli pudōre adducti remanēbant.

Nonnulli	remanebant	adducti	pudore.
Μερικοί	παρέμεναν	σπρωγμένοι	από ντροπή.

Αρχικό κείμενο: Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant;

Hi	poterant	neque	fingere	vultum	neque	tenere	lacrimas;
Αυτοί δε	μπορούσαν	ούτε	να πλάθουν	την όψη / να προσποιούνται,	ούτε	να κρατούν	τα δάκρυά (τους)

Αρχικό κείμενο: **abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur.**

abditī	in	tabernaculis	aut	querebantur	fatum	suum
κρυμμένοι	στις	σκηνές (τους)	είτε	παραπονιόντουσαν	για τη μοίρα	τους,

aut	cum	familiaribus	suis	miserabantur	commune	periculum.
είτε	μαζί με	τους φίλους	τους	θρηνολογούσαν για	τον κοινό	κίνδυνο.

Αρχικό κείμενο: **Totis castris testamenta obsignabantur.**

totis	castris	testamenta	obsignabantur.
Σε όλο	το στρατόπεδο	διαθήκες	υπογράφονταν και σφραγίζονταν.

Αρχικό κείμενο: **Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militaris perīti habebantur, perturbabantur.**

Etiam	ii,	qui	habebantur	periti	militaris	rei,
Ακόμα κι	αυτοί,	οι οποίοι	θεωρούνταν	έμπειροι	στα στρατιωτικά	ζητήματα,

paulatim	perturbabantur	vocibus	ac	timore	horum.
σιγά-σιγά	ταράζονταν	από τις διαδόσεις	και	το φόβο	αυτών.

Μάθημα 17: ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ του study4exams

Μεγάλος φόβος έπιασε (ή κατέλαβε) το στράτευμα από τις διαδόσεις των Γαλατών και των εμπόρων, οι οποίοι διακήρυτταν (ή διαλαλούσαν) ότι οι Γερμανοί ήταν φοβερής σωματικής διάπλασης και απίστευτης ανδρείας (ή είχαν φοβερή σωματική διάπλαση και απίστευτη ανδρεία). Άλλοι (από τους Ρωμαίους) ήθελαν να φύγουν προβάλλοντας ο καθένας και μια δικαιολογία). Μερικοί παρασυρμένοι (ή σπρωγμένοι) από ντροπή (παρ)έμεναν. Αυτοί δεν μπορούσαν ούτε να προσποιηθούν ούτε να (συ)κρατήσουν τα δάκρυά τους· κρυμμένοι στις σκηνές (τους) είτε παραπονούνταν για τη μοίρα τους (ή έκλαιγαν τη μοίρα τους) είτε θρηνούσαν για τον κοινό κίνδυνο μαζί με τους φίλους τους. Σε όλο το στρατόπεδο υπογράφονταν και σφραγίζονταν (ή υπέγραφαν και σφράγιζαν) διαθήκες (ή έγγραφαν τις διαθήκες τους). Από τις διαδόσεις τους και τον φόβο τους ταράζονταν σιγά-σιγά ακόμη και αυτοί που θεωρούνταν έμπειροι στα στρατιωτικά πράγματα (ζητήματα).

Κείμενο 17: Λεξιλόγιο

magnus-a-um	μεγάλος-η-ο, επίθετο β' κλ. Παραθετικά επιθέτου: magnus-a-um/maior-ior-ius/maximus-a-um Παραθετικά επιρρήματος: magnopere-magno opere/magis/maxime
timor-oris	ο φόβος, αρσ. γ' κλ.
exercitus-us	ο στρατός, αρσ. δ' κλ.
occupo	καταλαμβάνω, occupo-avi-atum-are 1 ^{ης} συζ.
ex	από, πρόθεση + αφαιρετική.
vox-vocis	η φωνή, η διάδοση, θηλ. γ' κλ.
Galli-orum	οι Γαλάτες, αρσ. β' κλ. (plurale tantum). Πρόκειται κυρίως για το ουσιαστικοποιημένο αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλ.: Gallus-a-um= Γαλατικός-ή-ό.
ac	και, συμπλεκτικός σύνδεσμος. Χρησιμοποιείται, κατά κανόνα, αντί του atque (πλην όμως είναι ασθενέστερος του atque και σχεδόν ταυτοσήμαντος του et). Τίθεται κατά κανόνα πριν από σύμφωνο (εκτός από το h).
mercator-oris	ο έμπορος, αρσ. γ' κλ.
qui-quaе-quod	ο οποίος-η οποία-το οποίο, αναφορική αντωνυμία.
Germani-orum	οι Γερμανοί, αρσ. β' κλ. (plurale tantum). Πρόκειται κυρίως για το ουσιαστικοποιημένο αρσενικό γένος του επιθέτου β' κλ.: Germanus-a-um= Γερμανικός-ή-ό.
ingens-ntis	φοβερός-ή-ό, πελώριος-α-ο, επίθετο β' κλ. Παραθετικά: ingens/ ingentior-ior-ius/ingentissimus-a-um
magnitudo-inis	το μέγεθος, θηλ. γ' κλ.
corpus-oris	το σώμα, ουδ. γ' κλ.
et	και, συμπλεκτικός σύνδεσμος.
incredibilis-is-e	απίστευτος-η-ο, επίθετο γ' κλ., δικατάληκτο, δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι δηλώνεται με αυτό αρνητική έννοια.
virtus-utis	η αρετή, η ανδρεία, θηλ. γ' κλ.
sum	είμαι, υπάρχω, sum-fui-Ø-esse βοηθητικό ρήμα.
praedico	διακηρύσσω, praedico-avi-atum-are 1 ^{ης} συζ.
alius-alia-aliud	άλλος-η-ο, αντωνυμικό επίθετο ή αόριστη αντωνυμία.
de	για, πρόθεση + αφαιρετική.
causa-ae	η αιτία, θηλ. α' κλ.
discedo	φεύγω, discedo-discessi-discessum-discedere 3 ^{ης} συζ.
cupio	επιθυμώ, cupio-cupivi (κ' cupii)-cupitum-cupere 3 ^{ης} συζ.*
nonnullus-a-um	μερικοί-ές-ά, αντωνυμικό επίθετο ή αόριστη επιθετική αντωνυμία.
pudor-oris	η ντροπή, αρσ. γ' κλ.
adduco	παρασύρω, adduco-adduxi-adductum-adducere 3 ^{ης} συζ.
remaneo	παραμένω, remaneo-remansi-Ø-remanere 2 ^{ης} συζ.
hic-haec-hoc	αυτός-ή-ό, δεικτική αντωνυμία.
neque ... neque	ούτε ... ούτε, συμπλεκτικός σύνδεσμος, σε αρνητική συμπλοκή: α' και β' μέλος αρνητικά.
vultus-us	το πρόσωπο, αρσ. δ' κλ. Vultum fingo= προσποιούμαι.
fingo	πλάθω, κατασκευάζω, fingo-finxi-fictum-fingere 3 ^{ης} συζ.
lacrima-ae	το δάκρυ, θηλ. α' κλ.
teneo	κρατώ, teneo-tenui-tentum-tenere 2 ^{ης} συζ.
possum	μπορώ, possum-potui-Ø-possesse ανώμαλο/ιδιότυπο ρήμα.
abdo	κρύβω, abdo-abdidi-abditum-abdere 3 ^{ης} συζ.
in	σε, πρόθεση + αιτιατική ή + αφαιρετική. Εδώ + αφαιρετική.
tabernaculum-i	η σκηνή, ουδ. β' κλ.
aut ... aut	ή, είτε...είτε, διαζευκτικός σύνδεσμος.
suus-a-um	δικός-ή-ό τους, κτητική αντωνυμία, γ' πρόσωπο, για έναν κτήτορα ή για πολλούς κήτορες. Εδώ για πολλούς κήτορες.

fatum-i	η μοίρα, ουδ. β' κλ.
queror	παραπονιέμαι, queror-questus sum-(questum)-quæri 3 ^{ης} συζ., αποθετικό.
cum	με, πρόθεση + αφαιρετική.
familiaris-is	ο φίλος, ο γνωστός, αρσ. γ' κλ. Πρόκειται για το ουσιαστικοποιημένο αρσενικό γένος του επιθέτου γ' κλ.: familiaris-is-e= φιλικός-ή-ό.
communis-is-e	κοινός-ή-ό, επίθετο γ' κλ., δικατάληκτο. Παραθετικά επιθέτου: communis-is-e/communior-ior-ius/communissimus-a-um
periculum-i	ο κίνδυνος, ουδ. β' κλ.
miseror	κλαίω, θρηνώ, miseror-miseratus sum-(miseratum)-miserari 1 ^{ης} συζ., αποθετικό.
totus-a-um	όλος-η-ο, αντωνυμικό επίθετο.
castrum-i	το στρατόπεδο, ουδ. β' κλ., στον ενικό: castrum-i= το φρούριο, το οχυρό.
testamentum-i	η διαθήκη, ουδ. β' κλ.
obsigno	υπογράφω και σφραγίζω, obsigno-avi-atum-are 1 ^{ης} συζ.
paulatim	σιγά σιγά, λίγο λίγο, χρονικό επίρρημα, δεν σχηματίζει παραθετικά.
etiam	επιπλέον, ακόμη και, συμπλεκτικός σύνδεσμος, σε επιδοτική συμπλοκή, το α' μέρος παραλείπεται ως επουσιώδες.
is-ea-id	αυτός-ή-ό, δεικτική ως οριστική-επαναληπτική αντωνυμία.
res-rei	το πράγμα, θηλ. ε' κλ.
militaris-is-e	ο στρατιωτικός-ή-ό, επίθετο γ' κλ., δεν σχηματίζει παραθετικά, δεδομένου ότι εκφράζεται με αυτό απόλυτη έννοια και είναι παράγωγο από ουσιαστικό (miles>militaris)
peritus-a-um	έμπειρος-η-ο, επίθετο β' κλ. Παραθετικά: peritus-a-um/peritior-ior-ius/peritissimus-a-um
habeo	έχω, θεωρώ, habeo-habui-habitu-m-habere 2 ^{ης} συζ.
perturbo	ταράζω, perturbo-avi-atum-are 1 ^{ης} συζ.

Σημείωση: 3ης συζ.* = *ρήμα της 3^{ης} συζυγίας που λήγει σε -io και κλίνεται σαν το capio.*

Κείμενο 17: Παραθετικά επιθέτων – επιρρημάτων

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
magnus,-a,-um	maior,-ior,-ius	maximus,-a,-um
magnopere / magno opere	magis	maxime
ingens	ingentior,-ior,-ius	ingentissimus,-a,-um
ingenter	ingentius	ingentissime
communis,-is,-e	communior,-ior,-ius	communissimus,-a,-um
peritus,-a,-um	peritior,-ior,-ius	peritissimus,-a,-um

Κείμενο 17: Λατινικές λέξεις και συγγένειά τους με την Ελληνική

vox: ὄπα < Fοπα = φωνή· ἔπος < Fεπος (επικός, επύλλιο)
virtus < vir: πρβλ. βιρτουόζος (δεξιότηχης)
alius ≈ ἄλ-λος (από πολλούς)
figo, ef-figies· figura (= σχήμα): πρβλ. φιγούρα
tabernaculum: υποκορ.του taberna > ταβέρνα
communis: πρβλ.κομμουνισμός
miseror: miseria: πρβλ. μιζέρια,μίζερος, μιζεριάζω
obsigno: signum: πρβλ. σινάλο

paulatim: πρβλ.raucus, parvus, παῦρος (παιδί, παιδικότητα, παιδότοπος, ομορφόπαιδο, μοναχοπαίδι, αθλοπαιδιά, παίζω, παίκτης, παιχνιδιάρης, παίγνιο, εκπαίδευση)
peritus: πείρα, periculum (πείραμα, πειρατής, πειραχτήρι, πειράζω, πειρασμός, πειραματισμός)
mercator: πρβλ. μερκαντισμός (εμποροκρατία, οικονομικό σύστημα)

Κείμενο 17: Γραμματική

Επίθετο Β' κλίσης Ουσιαστική Ενικός Αρσ. ενικός magnus, -a, -um	Ουσιαστικό Γ' κλίσης Ονομαστική Ενικός Αρσ. ενικός timor, timoris	Γ' πρόσωπο Ενικός Οριστικής Παρακλιμένου Ενεργητικής occuro, occupavi, occupatum, occupāre 1	Ουσιαστικό Δ' κλίσης Αιτιατική Ενικός Αρσ. ενικός exercitus -us	Πρόθεση Ουσιαστικό Γ' κλίσης Αφαιρετική Πληθυντικού Θηλ. vox, vocis	Ουσιαστικό Β' κλίσης Γενική Πληθυντικού Αρσ. ενικός Galli-orum	Σύνδεσμος Συμπλεκτικός	Ουσιαστικό Γ' κλίσης Γενική Πληθυντικού Αρσ. ενικός mercator, mercatoris
--	--	--	--	---	---	---------------------------	---

1 | Magnus timor occupavit exercitum ex vocibus Gallorum ac mercatorum |,
Μεγάλος φόβος κατέλαβε το στράτευμα από τις διαδόσεις των Γαλατών και των εμπόρων,

Αντωνυμία Αναφορική Ονομαστική Πληθυντικού Αρσ. ενικός quī, quae, quod	Γ' πρόσωπο Πληθυντικού Οριστικής Παρατατικού Ενεργητικής praedico, praedicavi, praedicatum, praedicāre 1	Ουσιαστικό Β' κλίσης Αιτιατική Πληθυντικού Αρσ. ενικός Germani-orum	Απαρέμφατο Ενεστώτα Βοηθητικό sum, fui, -, esse	Επίθετο Γ' κλίσης Αφαιρετική Ενικός Θηλ. ingens, ingens, ingens	Ουσιαστικό Γ' κλίσης Αφαιρετική Ενικός Θηλ. magnitudo, magnitudinis	Ουσιαστικό Γ' κλίσης Γενική Πληθυντικού Ουδέτερο corpus, corporis
---	--	--	--	---	--	--

2 (qui praedicabant Germanos esse ingenti magnitudine corporum
οι οποίοι διακήρυτταν/διαλαλούσαν ότι οι Γερμανοί ήταν φοβερύ μεγέθους σωμάτων
είχαν φοβερή σωματική διάπλαση

Σύνδεσμος Συμπλεκτικός	Επίθετο Γ' κλίσης Αφαιρετική Ενικός Θηλ. incredibilis, -is, -e	Ουσιαστικό Γ' κλίσης Αφαιρετική Ενικός Θηλ. virtus, virtutis	Αντωνυμικό Επίθετο Ονομαστική Ενικός Αρσ. ενικός alius, alia, aliud	Γ' πρόσωπο Ενικός Οριστικής Παρατατικού Ενεργητικής cupio, cupi(v)i, cupitum, cupere 3*	Απαρέμφατο Ενεστώτα Ενεργητικής discedo, discessi, discessum, discedere 3	Πρόθεση Αντωνυμικό Επίθετο Αφαιρετική Ενικός Θηλ. alius, alia, aliud	Ουσιαστικό Α' κλίσης Αφαιρετική Ενικός Θηλ. causa -ae
---------------------------	---	---	--	---	---	--	--

et incredibili virtute). 3 | Alius cupiebat discedere de alia causa |.
και απίστευτης ανδρείας. Ο καθένας επιθυμούσε να φύγει για άλλη αιτία.
και απίστευτη ανδρεία. προβάλλοντας και μια δικαιολογία.

Αρχικό κείμενο: 1 | Magnus timor exercitum occupavit ex vocibus Gallorum ac mercatorum |, 2 (qui Germanos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtute esse praedicabant). 3 | Alius alia de causa discedere cupiebat |.

Αντωνυμικό Επίθετο Ονομαστική Πληθυντικού Αρσ. ενικός nonnulli, nonnullae, nonnulla	Γ' πρόσωπο Πληθυντικού Οριστικής Παρατατικού Ενεργητικής remaneo, remansi, -, remanere 2	Μετοχή Β' κλίσης Παρακλιμένου Ονομαστική Πληθυντικού Αρσ. ενικός adduco, adduxi, adductum, adducere 3	Ουσιαστικό Γ' κλίσης Αφαιρετική Ενικός Αρσ. ενικός pudor, pudoris
---	--	--	--

4 | Nonnulli remanebant adducti pudore |.
Μερικοί παρέμεναν σπρωγμένοι από ντροπή.

Αρχικό κείμενο: 4 | Nonnulli pudore adducti remanebant |.

Αντωνυμία Δεικτική Ονομαστική Πληθυντικού Αρσ. ενικός hic, haec, hoc	Γ' πρόσωπο Πληθυντικού Οριστικής Παρατατικού Ανώμαλο possum, potui, -, posse	Σύνδεσμος Συμπλεκτικός	Απαρέμφατο Ενεστώτα Ενεργητικής fingo, finxi, fictum, fingere 3	Ουσιαστικό Δ' κλίσης Αιτιατική Ενικός Αρσ. ενικός vultus -us	Σύνδεσμος Συμπλεκτικός	Απαρέμφατο Ενεστώτα Ενεργητικής teneo, tenui, tentum, tenere 2	Ουσιαστικό Α' κλίσης Αιτιατική Πληθυντικού Θηλ. lacrima -ae
---	--	---------------------------	---	---	---------------------------	--	--

5 | Hi poterant neque fingere vultum neque tenere lacrimas |;
Αυτοί δε μπορούσαν ούτε να πλάθουν την όψη ούτε να κρατούν τα δάκρυα (τους).
να προσποιούνται

Αρχικό κείμενο: 5 | Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenere poterant |;

Μάθημα 17

Μετοχή Β' κλίσης

Παρ.Κεαμένου

Ον.ομαστική Πληθ.οντικού

Αρσ.ενικός

abdo, abdidī,
abditum, abdere 3

Πρόθεση

Ουσιαστικό Β' κλίσης

Αφαιρετική Πληθ.οντικού

Ουδ.έτερος

tabernaculum -i

Σύνδεσμος
Συμπλεκτικός

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού

Οριστικής Παρ.Τατικού

Αποθετικό

queror, questus sum,
questum, queri 3

Ουσιαστικό Β' κλίσης

Αιτιατική Ενικ.οού

Ουδ.έτερος

fatum -i

Αντων.ομία Κτητ.ική

Γ' προσώπου Πολλ.οού, Κτητ.όρων

Αιτιατική Ενικ.οού

Ουδ.έτερος

suus, -a, -um

6| **abditī** in **tabernaculis** **aut** **querebantur** **fatum** **suum** |
κρυμμένοι στις σκηνές (τους) είτε παραπονιόντουσαν για τη μοίρα (τη δική) τους

Σύνδεσμος
Συμπλεκτικός

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού

Οριστικής Παρ.Τατικού

Αποθετικό

miseror, miseratus sum,
miseratum, miserari 1

Επίθ.ετο Γ' κλίσης

Αιτιατική Ενικ.οού

Ουδ.έτερος

communis, -is, -e

Ουσιαστικό Β' κλίσης

Αιτιατική Ενικ.οού

Ουδ.έτερος

periculum -i

Πρόθεση

Ουσιαστικό Γ' κλίσης

Αφαιρετική Πληθ.οντικού

Αρσ.ενικός

familiaris, familiaris

Αντων.ομία Κτητ.ική

Γ' προσώπου Πολλ.οού, Κτητ.όρων

Αφαιρετική Πληθ.οντικού

Αρσ.ενικός

suus, -a, -um

7| **aut** **miserabantur** **commune** **periculum** **cum** **familiaribus** **suis** |.
είτε θρηνηλούσαν για τον κοινό κίνδυνο μαζί με τους φίλους (τους δικούς) τους.

Αρχικό κείμενο: 6| **abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur** | 7| **aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur** |.

Ουσιαστικό Β' κλίσης

Ον.ομαστική Πληθ.οντικού

Ουδ.έτερος

testamentum -i

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού

Οριστικής Παρ.Τατικού

Παθητικής

obsigno, obsignavi,
obsignatum, obsignāre 1

Αντων.ομία Επίθ.ετο

Αφαιρετική Πληθ.οντικού

Ουδ.έτερος

totus, tota, totum

Ουσιαστικό Β' κλίσης

Αφαιρετική Πληθ.οντικού

Ουδ.έτερος

castra, castrorum

8| **testamenta** **obsignabantur** **totis** **castris** |.
Διαθήκες υπογράφονταν και σφραγίζονταν σε όλο το στρατόπεδο.

Αρχικό κείμενο: 8| **Totis castris testamenta obsignabantur** |.

Επίρρημα
Ποσού
Σύνδεσμος
Συμπλεκτικός

Αντων.ομία Δεικτ.ική

Ον.ομαστική Πληθ.οντικού

Αρσ.ενικός

is, ea, id

Αντων.ομία Αναφ.οριστική

Ον.ομαστική Πληθ.οντικού

Αρσ.ενικός

qui, quae, quod

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού

Οριστικής Παρ.Τατικού

Παθητικής

habeo, habui,
habitum, habere 2

Επίθ.ετο Β' κλίσης

Ον.ομαστική Πληθ.οντικού

Αρσ.ενικός

peritus, -a, -um

Επίθ.ετο Γ' κλίσης

Γεν.ική Ενικ.οού

Θηλ.οού

militaris, -is, -e

Ουσιαστικό Ε' κλίσης

Γεν.ική Ενικ.οού

Θηλ.οού

res, rei

9| **Etiam** **ii**, **10** (**qui** **habebantur** **periti** **militaris** **rei**),
Ακόμα και αυτοί, οι οποίοι θεωρούνταν έμπειροι στα στρατιωτικά ζητήματα

Γ' πρόσωπο Πληθ.οντικού

Οριστικής Παρ.Τατικού

Παθητικής

perturbo, perturbavi,
perturbatum, perturbāre 1

Επίρρημα
Ποσού

Ουσιαστικό Γ' κλίσης

Αφαιρετική Πληθ.οντικού

Θηλ.οού

vox, vocis

Σύνδεσμος
Συμπλεκτικός

Ουσιαστικό Γ' κλίσης

Αφαιρετική Ενικ.οού

Αρσ.ενικός

timor, timoris

Αντων.ομία Δεικτ.ική

Γεν.ική Πληθ.οντικού

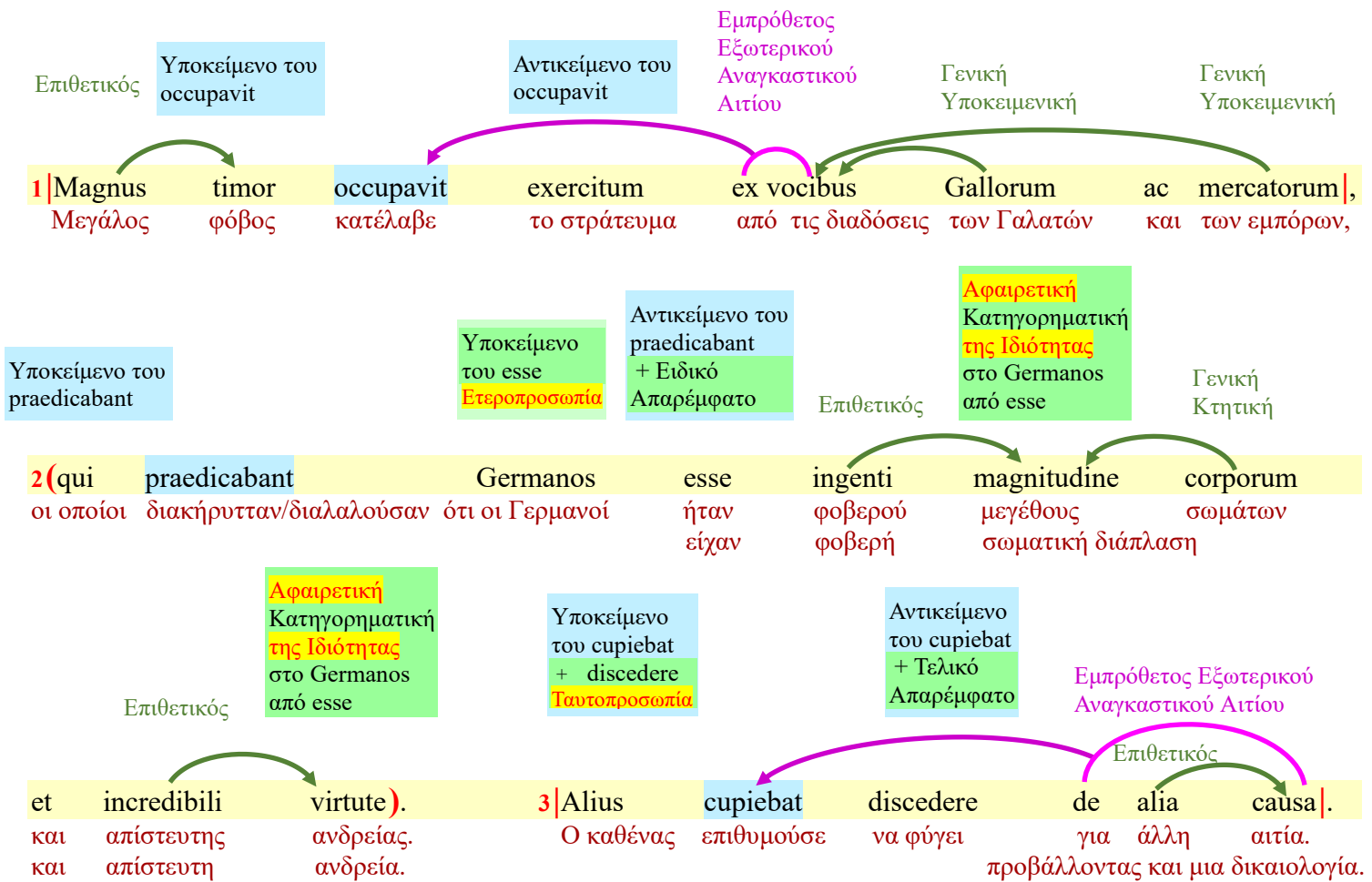
Αρσ.ενικός

hic, haec, hoc

perturbabantur **paulatim** **vocibus** **ac** **timore** **horum** |.
ταράζονταν σιγά-σιγά από τις διαδόσεις και το φόβο αυτών.

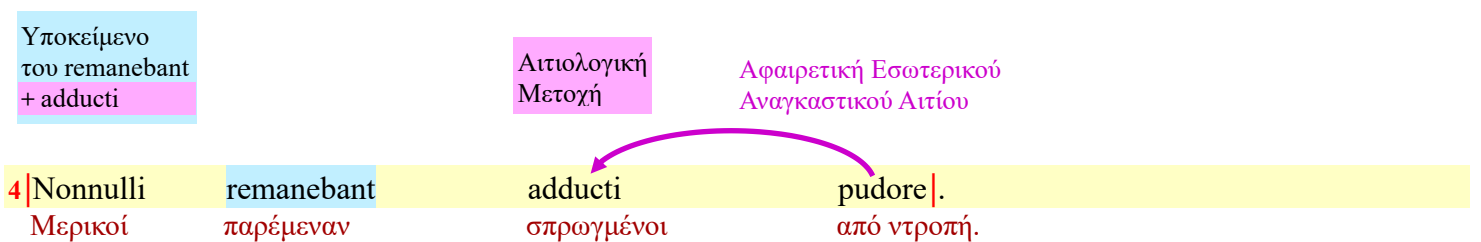
Αρχικό κείμενο: 9| **Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii**, **10** (**qui rei militaris perīti habebantur**), **perturbabantur** |.

Κείμενο 17: Συντακτικό

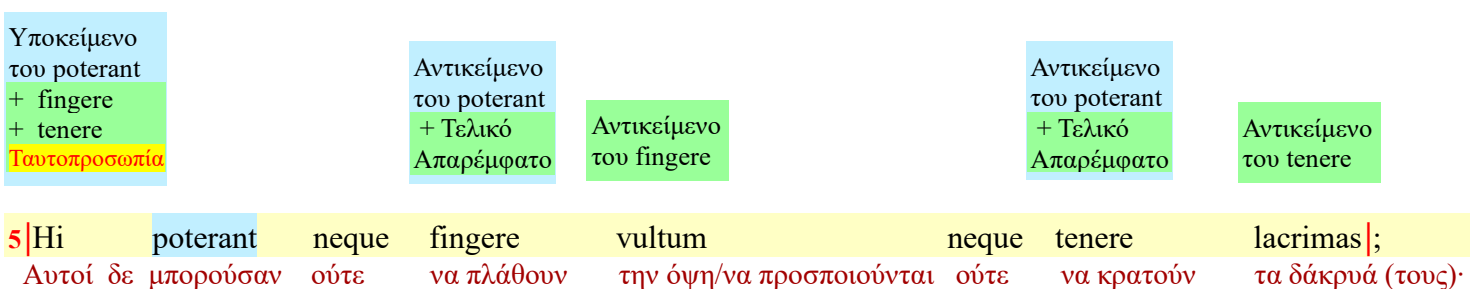
Αρχικό κείμενο: 1 | Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum |, 2 (qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant). 3 | Alius aliā de causā discedere cupiēbat |.

1. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Ιστορικού Παρακειμένου, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.
2. Είναι: Αναφορική προσδιοριστική, Λειτουργεί ως: Αναφορικός Προσδιορισμός στα Gallorum ac mercatorum. Εισάγεται με: qui, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: το Πραγματικό στο Παρελθόν.
3. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

Αρχικό κείμενο: 4 | Nonnulli pudōre adducti remanēbant |.

4. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

Αρχικό κείμενο: 5 | Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant |;

5. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

Χρονική Μετοχή

Εμπρόθετος σε τόπο Στάσης

(Hi) Υποκείμενο του querebantur + abditī

Αντικείμενο του querebantur

Επιθετικός

6 | **abditī** in tabernaculis aut querebantur fatum suum |

κρυμμένοι στις σκηνές (τους) είτε παραπονιόντουσαν για τη μοίρα (τη δική) τους

(Hi) Υποκείμενο του querebantur

Επιθετικός

Αντικείμενο του miserabantur

Εμπρόθετος της Κοινωνίας

Επιθετικός

7 | aut miserabantur commune periculum cum familiaribus suis |.

είτε θρηνολογούσαν για τον κοινό κίνδυνο μαζί με τους φίλους (τους δικούς) τους.

Αρχικό κείμενο: 6 | **abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur** | 7 | **aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur** |.

6. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

7. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

Υποκείμενο του obsignabantur

Αφαιρετική σε τόπο Στάσης

Κατηγορηματικός

8 | **testamenta** obsignabantur totis castris |.

Διαθήκες υπογράφονταν και σφραγίζονταν σε όλο το στρατόπεδο.

Αρχικό κείμενο: 8 | **Totis castris testamenta obsignabantur** |.

8. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

Υποκείμενο του perturbabantur

Υποκείμενο του habebantur

Κατηγορούμενο του qui από habebantur

Επιθετικός

Γενική Αντικειμενική

9 | **Etiam** ii, 10 (qui habebantur periti militaris rei),

Ακόμα και αυτοί, οι οποίοι θεωρούνταν έμπειροι στα στρατιωτικά ζητήματα,

Επιρρ/τικός Ποσού

Αφαιρετική Ποητικού Αιτίου

Αφαιρετική Ποητικού Αιτίου

Γενική Υποκειμενική

perturbabantur paulatim vocibus ac timore horum |.

ταράζονταν σιγά-σιγά από τις διαδόσεις και το φόβο αυτών.

Αρχικό κείμενο: 9 | **Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, 10 (qui rei militaris perītī habebantur), perturbabantur** |.

9. Είναι: Κύρια πρόταση Κρίσεως, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

10. Είναι: Αναφορική προσδιοριστική, Λειτουργεί ως: Αναφορικός Προσδιορισμός στο ii.

Εισάγεται με: qui, Εκφέρεται με: Οριστική Παρατατικού, Αηλώνει: Πραγματικό στο Παρελθόν.

Παρατηρήσεις

adducti· **αναλύεται σε:** α. quod nonnulli adducti erant / sunt (αντικειμενική αιτιολογία)
β. quod nonnulli adducti essent (υποκειμενική αιτιολογία)

abditī· **αναλύεται σε:** α. postquam / ut hi abditī erant / sunt (δήλωση μόνον χρόνου)
β. cum hi abditī essent (δήλωση σχέσης αιτίου-αποτελέσματος)

Ιούλιος Καίσαρ: Η μεγάλη σύγκρουση Ρώμης-Γερμανών

Καίσαρ και Αριόβιστος (συνάντηση πριν από τη μάχη), ξυλογραφία, 1873, του Johann Nepomuk Geiger

- 13/05/2021

- [ΚΑΡΥΚΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ](#)

Μετά τη συντριπτική νίκη του κατά των Ελβετών το 58 π.Χ., ο Ιούλιος Καίσαρ αποφάσισε πως ήταν πλέον καιρός να επανέλθει στον αρχικό του σκοπό, την εκκαθάριση της Γαλατίας από τους Γερμανούς, οι οποίοι συνιστούσαν μια μόνιμη απειλή στα βόρεια σύνορα των ρωμαϊκών κτήσεις. Στο μεταξύ οι Γαλάτες, εντυπωσιασμένοι από το μέγεθος της επιτυχίας του Καίσαρα, απέστειλαν πρέσβεις σε αυτόν για να τον ευχαριστήσουν που έσωσε τη Γαλατία από την ελβετική απειλή. Του ζητούσαν όμως επίσης να τους απαλλάξει από τους Γερμανούς του Αριόβιστου, οι οποίοι είχαν νικήσει και υποτάξει τους Γαλάτες.

Ο Καίσαρ, ο οποίος έτσι και αλλιώς είχε αντιληφθεί το μέγεθος της απειλής που συνιστούσε ο Αριόβιστος, αποφάσισε να αποστείλει πρέσβεις στον Γερμανό αρχηγό. Ο Αριόβιστος δέχθηκε μεν τους πρέσβεις, αλλά τους απάντησε ότι αν επιθυμούσε κάτι ο ίδιος από τον Καίσαρα θα μετέβαινε μόνος του σε αυτόν. Αν δε ο Καίσαρ επιθυμούσε κάτι από τον ίδιο θα έπρεπε να πάει μόνος τους να το πάρει. Ρώτησε τέλος τους πρέσβεις τι ζητά ο Καίσαρ στο δικό του τμήμα της Γαλατίας, το οποίο άλλωστε είχε κατακτήσει μετά από νικηφόρο πόλεμο. Ο Καίσαρ όταν έμαθε τα παραπάνω απέστειλε εκ νέου πρέσβεις στον Αριόβιστο και του ζητούσε να μην μεταφέρει νέους εποίκους από τη Γερμανία στη Γαλατία και να απελευθερώσει τους υποταγμένους Γαλάτες.

Διπλωματία και σπαθί

Ο Γερμανός ηγεμόνας όμως αγέρωχα δεν απεδέχθη τις προτάσεις του Καίσαρα και του απάντησε πως ως νικητής είχε κάθε δικαίωμα να συμπεριφέρεται κατά το δοκούν στους ηττημένους. Την ώρα που ο Καίσαρας ελάμβανε την αρνητική απάντηση του Αριοβίστου, έσπευδαν στο στρατόπεδο του και πρέσβεις των γαλατικών φυλών των Αιδούων και των Τρεβήρων, οι οποίοι του ζητούσαν τη βοήθεια του για να αντιμετωπίσουν νέα εισβολή 100 σουηδικών φυλών.

Στο άκουσμα αυτής της είδησης ο Καίσαρ αποφάσισε πως είχε παρέλθει πλέον η ώρα των λόγων. Είχε έρθει η ώρα των όπλων και πάλι. Αφού διέταξε τη συγκέντρωση εφοδίων, ο Καίσαρ επικεφαλής του στρατού, κίνησε προς συνάντηση των δυνάμεων του Αριοβίστου. Κατά την πορεία πληροφορήθηκε ότι και ο Αριόβιστος είχε συγκεντρώσει τις δυνάμεις του και βιάδιζε κατά της πρωτεύουσας των Σηκουανών Βεσοντίου. Ο Καίσαρ τότε επιτάχυνε την πορεία του. Σκοπός του ήταν να προλάβει την κατάληψη της πόλης από τους Γερμανούς. Η πόλη διέθετε αφθονία εφοδίων, τα οποία θα ήταν σκόπιμο να μην πέσουν στα χέρια των Γερμανών.

Ήταν όμως και κτισμένη σε τόπο οχυρό και τυχόν επιχείρηση ανακατάληψής της θα απαιτούσε αιματηρές και χρονοβόρες προσπάθειες. Η προσπάθεια των ανδρών του Καίσαρα απέδωσε καρπούς και τελικά οι Ρωμαίοι έφτασαν πρώτοι και εισήλθαν στην πόλη.

Ρωμαϊκή δειλία και Καίσαρ

Η επαφή όμως των ανδρών του Καίσαρα με τους Γαλάτες, εντός της πόλης, είχε ένα δυσάρεστο αποτέλεσμα. **Οι Γαλάτες, τρέμοντας από το θάρρος και την πολεμική ικανότητα των Γερμανών, διέδωσαν ιστορίες τρόμου και στο ρωμαϊκό στρατόπεδο ενέσπειραν πανικό. Πράγματι ακόμα και ανώτατοι αξιωματικοί εμφανίστηκαν ενώπιον του Καίσαρα και προβάλλοντας ανόητες δικαιολογίες του ζητούσαν να τους επιτρέψει να επιστρέψουν στη Ρώμη. Όπως αναφέρει ο ίδιος ο Καίσαρ στα απομνημονεύματά του «σε όλο το ρωμαϊκό στρατόπεδο υπογράφονται διαθήκες!».**

Εμπρός σε ένα τέτοιο κλίμα μόνο ένας μεγάλος άνδρας θα μπορούσε να αντεπεξέλθει. Και ο Καίσαρ ήταν μεγάλος άνδρας και το απέδειξε. Αρχικά συγκάλεσε συμβούλιο όλων των αξιωματικών του, στους οποίους μίλησε με σκληρά λόγια. Τους επιτίμησε για τη λιποψυχία τους και τους θύμισε πως στο παρελθόν οι Ρωμαίοι είχαν αφανίσει τους Γερμανούς Κίμβρους και Τεύτονες. Είτε από ντροπή, είτε γιατί πράγματι πίστεψαν στα λόγια του, οι Ρωμαίοι αξιωματικοί ξύπνησαν θαρρείς από λήθαργο και με τη σειρά τους συνέφεραν και τους άνδρες τους.

Οι λεγεώνες προχωρούν...

Κατόπιν τούτων ο στρατός κίνησε, όχι μέσω της συνηθισμένης οδού, αλλά από άλλη, μακρύτερη μεν, ασφαλέστερη δε. Οδηγός του στρατού ήταν ο πιστός Γαλάτης φύλαρχος Διβικιακός. Ύστερα από επτά ημερών πορεία οι ανιχνευτές ειδοποίησαν τον Καίσαρα ότι ο εχθρός βρισκόταν σε απόσταση 24.000 βημάτων (18 χλμ. περίπου). Οι Γερμανοί είχαν όμως και αυτοί εντοπίσει τη στρατιά του Καίσαρα. Ο Αριόβιστος απέστειλε τότε μήνυμα στον Καίσαρα, στο οποίο άφηνε να εννοηθεί ότι δεν έβλεπε αρνητικά μια συνδιαλλαγή.

Ο Καίσαρας άρχισε από την πλευρά του να ελπίζει ότι δεν θα χρειαζόταν τελικά να συγκρουστεί με τους Γερμανούς. Τελικά συμφωνήθηκε να συναντηθούν οι δύο ηγέτες σε ένα λόφο μεταξύ των στρατοπέδων τους, συνοδευόμενοι από λίγους ιππείς. Ο Καίσαρ όμως επειδή δεν εμπιστευόταν τους Γαλάτες ιππείς, τους αφαίρεσε τα άλογα και τα παραχώρησε σε λεγεωναρίους της Χ Λεγεώνας, την οποία είχε ονομάσει λεγεώνα της προσωπικής του φρουράς.

Η συνάντηση έλαβε χώρα σε έναν λοφίσκο. Εκεί προσήλθαν έφιπποι και οι δύο αρχηγοί συνοδευόμενοι ο καθένας από 10 άνδρες του. Άλλοι άνδρες τους στάθμευαν σε απόσταση 200 βημάτων εκατέρωθεν του λοφίσκου. Ο Καίσαρ επανέλαβε και πάλι τις παλαιές του προτάσεις. Ζήτησε από τον Αριόβιστο να αφήσει ελεύθερους τους Γαλάτες συμμάχους της Ρώμης και να απαγορεύσει τη διάβαση του Ρήνου σε άλλους Γερμανούς.

Ο Αριόβιστος αντέκρουσε τα αιτήματα του Καίσαρα και του είπε ότι δεν είχε σκοπό να επιτεθεί κατά των γαλατικών κτήσεων της Ρώμης. Δεν ήταν όμως και διατεθειμένος να εγκαταλείψει τις δικές του κατακτήσεις. Πριν όμως ολοκληρωθεί η συνομιλία οι Γερμανοί ιππείς που βρίσκονταν πλησίον του λοφίσκου, επιτέθηκαν κατά των Ρωμαίων. Αμέσως ο Καίσαρ διέκοψε τη συνομιλία και αποχώρησε μαζί με τους άνδρες του προς το στρατόπεδο του. Δύο μέρες μετά ο Γερμανός ηγεμόνας ζήτησε και πάλι να συναντηθεί με τον Καίσαρα.

Νέες διπλωματικές κινήσεις... των όπλων

Ο τελευταίος όμως απέστειλε πρέσβεις στο γερμανικό στρατόπεδο, τους Γάιο Βαλέριο Πρόκιλο και Μάρκο Μέτιο. Όταν τους αντίκρισε ο Αριόβιστος διέταξε θυμωμένος τη σύλληψη τους. Προσεβλήθη από το γεγονός ότι ο Καίσαρ του έστειλε αντιπροσώπους και δεν προσήλθε ο ίδιος να τον συναντήσει. Δύο μέρες αργότερα διέταξε τη μεταφορά του στρατοπέδου του πλησιέστερα του ρωμαϊκού. Τώρα οι δύο στρατοί απείχαν λιγότερο από 1.500 μέτρα. Σκοπός του Αριόβιστου ήταν να παρεμποδίσει τον ανεφοδιασμό των ρωμαϊκών δυνάμεων.

Τις επόμενες πέντε μέρες ο Καίσαρας παρέτασε τις δυνάμεις του εμπρός από το στρατόπεδο του με σκοπό να προκαλέσει τους Γερμανούς σε μάχη. Ο Αριόβιστος όμως δεν αποδέχθηκε την πρόκληση και δεν επιτέθηκε στο ρωμαϊκό στρατόπεδο. Τότε ο Καίσαρ αποφάσισε να μετακινήσει το στρατόπεδο του 600 μέτρα εγγύτερα προς το στρατόπεδο των Γερμανών, ώστε να δυσχεράνει τον ανεφοδιασμό τους.

Παρέταξε για τον σκοπό αυτό τον στρατό του σε τριπλή γραμμή μάχης και διέταξε τις δύο πρώτες να βρίσκονται σε ετοιμότητα την ώρα που οι άνδρες της τρίτης κατασκεύαζαν το νέο οχυρό. Εναντίον των δυνάμεων του Καίσαρα ο Αριόβιστος απέστειλε 6.000 ιππείς και 10.000 ελαφρούς πεζούς με σκοπό να παρενοχλήσουν τους Ρωμαίους, παρά να τους εμποδίσουν. Οι στρατιώτες των δύο πρώτων γραμμών αντιμετώπισαν με ευχέρεια τις επιθέσεις των Γερμανών.

Ο Καίσαρ παίζει σκάκι

Σύντομα το νέο οχυρό είχε περατωθεί. Ο Καίσαρ τοποθέτησε εκεί ως φρουρά δύο λεγεώνες και επανήλθε με τις άλλες τέσσερις στο μεγάλο οχυρό, που βρισκόταν 600 περίπου μέτρα πιο πίσω από το νέο. Την επομένη ο Καίσαρ επανέλαβε τη πρόκληση, τάσσοντας και πάλι τους άνδρες του έξω από τα δύο στρατόπεδα. Και πάλι όμως οι Γερμανοί δεν επιτέθηκαν. Μετά το μεσημέρι οι Ρωμαίοι επανήλθαν στα στρατόπεδα τους. Μόνο τότε οι Γερμανοί επιτέθηκαν με μανία κατά του νέου οχυρού στρατοπέδου.

Η μάχη διήρκεσε ως το απόγευμα, οπότε οι Γερμανοί επέστρεψαν άπρακτοι στο δικό τους στρατόπεδο. Ο Καίσαρ ως σκακιστής έπαιζε ένα παιγνίδι τακτικής απέναντι στους Γερμανούς, τα νεύρα των οποίων δεν ήταν συνηθισμένα σε αυτό. Οι Γερμανοί, εμποτισμένοι από το ηρωικό ιδεώδες, γνώριζαν να πολεμούν ορμητικά. Κύρια τακτικής τους ήταν η άμεση και ταχεία έφοδος κατά του εχθρού.

Την επομένη ο Καίσαρ αποφάσισε να ξαναπροκαλέσει τους Γερμανούς. Είχε μάθει από αιχμαλώτους πως, σύμφωνα με τους μάντεις τους, δεν θα έπρεπε να δώσουν μάχη πριν τη νέα σελήνη. Εκμεταλλευόμενος τη δεισιδαιμονία τους, αλλά και τον εκνευρισμό τους, από την παρτίδα “σκάκι” στην οποία τους είχε υποχρεώσει να συμμετάσχουν, ο Καίσαρ πίστευε πως τελικά θα υποχρέωνε τον αντίπαλο να δεχθεί τη μάχη.

Ανοικτή μάχη

Αφού λοιπόν άφησε την αναγκαία φρουρά στα δύο στρατόπεδα έταξε τον στρατό του με ενισχυμένο το δεξιό του κέρα. Σε αυτό τάχθηκαν οι λεγεώνες σε τριπλή γραμμή μάχης. Μπροστά από το μικρό στρατόπεδο ο Καίσαρ έταξε εφεδρικές μονάδες, απλώς και μόνο για να στοιχειοθετούν απειλή για τον αντίπαλο με την εμφάνισή τους. Έτσι, ο Αριόβιστος πείσθηκε ότι δεν είχε άλλη επιλογή από το να πολεμήσει.

Για αυτό παρέταξε τον στρατό του κατά φυλές, Αρούδες, Μαρκομάννους, Τριβόκες, Βαγκιόνες, Νεμήτες, Σεδουσίους, Σουηβούς. Περικύκλωσε μάλιστα την παράταξη του με τις άμαξες των εφοδιοπομπών για να μην μπορούν να τραπούν οι άνδρες του σε φυγή. Μπορούσαν μόνο να πολεμήσουν ή να πεθάνουν. Πάνω στις

άμαξες στέκονταν οι γυναίκες των πολεμιστών, οι οποίες με κραυγές και αλαλαγμούς παρακινούσαν τους άνδρες τους να νικήσουν και να μη τις παραδώσουν στη δουλεία.

Λίγο αργότερα, με επικεφαλής τον Καίσαρα, οι ρωμαϊκές λεγεώνες του δεξιού κέρατος βάδισαν κατά των εχθρών. Αλλά και οι Γερμανοί αντεπετέθησαν με τέτοια ορμή ώστε οι λεγεωνάριοι δεν πρόλαβαν να ρίξουν τα ακόντια τους. Μέσα σε ελάχιστες στιγμές οι αντίπαλοι είχαν εμπλακεί σε μια άγρια σώμα με σώμα πάλη. Οι Γερμανοί είχαν σχηματίσει πολύ πυκνή και βαθιά “φάλαγγα”, τόσο πυκνή που, σύμφωνα με τη μαρτυρία του Καίσαρα, οι λεγεωνάριοι σκαρφάλωναν πάνω στα κεφάλια των εχθρών και τους σκότωναν από ψηλά!

Η λεγεώνα πιέζεται... μα νικά

Σταδιακά το ισχυρό δεξιό ρωμαϊκό κέρας άρχισε να επικρατεί των απέναντι του Γερμανών. Δεν συνέβαινε όμως το ίδιο και στο ρωμαϊκό αριστερό κέρας, το οποίο βρισκόταν στα όρια της κατάρρευσης. Η επέμβαση όμως των εφεδρικών δυνάμεων και του ιππικού έσωσε την κατάσταση. Τώρα οι Γερμανοί τράπηκαν σε φυγή σε όλο το μήκος του μετώπου της μάχης.

Εγκατέλειψαν τα οχυρώματα των αμαξών και όλοι μαζί, άνδρες, γυναίκες και παιδιά τράπηκαν προς τον Ρήνο, ο οποίος κυλούσε ορμητικός σε απόσταση τεσσάρων χιλιομέτρων περίπου από το πεδίο της μάχης. Οι Ρωμαίοι τους καταδίωξαν και στις όχθες του ποταμού έλαβε χώρα μια άγρια σφαγή. Κάποιοι Γερμανοί, μεταξύ των οποίων και ο Αριόβιστος, κατόρθωσαν να διασχίσουν με μικρές λέμβους τον ποταμό και να σωθούν. Οι περισσότεροι όμως σφάχτηκαν ανηλεώς. Χιλιάδες άλλοι αιχμαλωτίστηκαν. Επίσης απελευθερώθηκαν και οι δύο Ρωμαίοι πρέσβεις που κρατούνταν από τους Γερμανούς.

Μετά από αυτή τη μάχη οι άλλες γερμανικές φυλές, που ετοιμάζονταν να περάσουν τον Ρήνο και να εισβάλουν στη Γαλατία, αποθαρρύνθηκαν και επέστρεψαν στις εστίες τους.

Η κόρη του Αριόβιστου αιχμαλωτίζεται από τον Καίσαρα μετά την ήττα των Γερμανών
(Πίνακας του Φρανσουά-Αντρέ Βενσάν (François-André Vincent) (1746- 1816)